

Előfizetési díj

Vidékire postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 fr.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „
Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállítás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címezendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilvántartási cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 második félévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 fr.
Félévre	6 fr.
Negyedévre	3 fr.
Egy hóra	1 fr.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után iszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

A szabad bizonyítási rendszer.

I.

(M. A.) A német birodalom számára készült polgári perrendtartás tervezetének közelebről végleg megállapított szövege 214-S-ában mellőzi az u. u. legalbizonyítási eszközök rendszerét, kimondva, hogy „a törvényszék a tárgyalások összes tartalmának s a netaáni bizonyítási eljárás eredményének figyelembe vételével szabad meggyőződése szerint határoz a fölött, hogy valamely ténybeli állítás igaznak tekintessék-e, vagy nem”. Csak kivétel gyanánt tartatik meg e mellett az okirat és esküre vonatkozó némely bizonyítási mód. *)

A tudománynak egyik sokat vitatott kérdése az, hogy vajon előnyt képez-e a szabad bizonyítás rendszerének elfogadása. A laicus igen könnyen hajlandó az eldöntést önként értőnek tartani, a szabad bírói belátás békőinak levételét az anyag fölött nyert szellemi

*) V. 6: Die neue deutsche Civilprocess Ordnung, v. Dr. C. Eck. Prof. an d. Univ. Halle. — Berlin, 1873.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Két erkély-szobácska.

Regény, két kötetben.

Írta: Flygare-Carlén Emilia.

Első kötet.

II.

(Folytatás.)

Mérnökünk egészen otthoniasan találta itt magát. Csak egy szorongatá egyre-másra az öreg pár kezét, miközben ide-oda szaladgált s mindent az utolsó szögletig és ruhatárig megnézegetett.

— Istennek hála, hogy így van a mint van, mondá örömmel a tanácsos. Midőn én és anyjokom összekeltünk, ez az egész felső lakás nem volt egyéb, mint egy nagy padlás, s így volt az atyám s nagyatyám idejében.

De Margit az én öregem, addig nyáskolódott, hogy legyen neki is egy emeleti lakása, mint többi asszony barátnőinek, hogy végre is a házi béke fenntartása kedvéért engednem kellett.

— Hát nem örültél aztán te is öregem, hogy meg van, szólta a tanácsosné, szívélyesen tekintve férjére.

— Persze, hogy örültem! hisz oly csinos lett belőle. Hanem tudja mérnök ur, Róma sem egy nap alatt épült. Az első évben csak a falakat emeltük, a másodikban felszereltük belől, a harmadikban beszereztek a bútorokat, s a negyedik és utolsó évben, mivel karácsonyra mindennel készen akartunk lenni, anyjokom saját kezével vonta be a bútorokat, készítet el a jénákat, függönyöket és szőnyegeket.

győzelemnek üdvözölni s a megállapított bizonyítási eszközöket, mint természetellenességet kárhoztatni. A kérdés azonban nem intézhető el így egyszerűen. A teljesen szabad bizonyításnak gyakorlatilag nem egy hátránya van, melyek már a római jogban is kitértek. A bírónak a törvény által nem irányozott bírói írásként ki van téve illetéktelen behatásnak s azon veszélynek, hogy az észszerű meggyőződést subjectív önkény cserélje föl.

A ki Cicero beszédeit olvasta, ennek bizonyítékul visszaemlékezhetik azon méltatlan modorra, melylyel ő a bírót hízlegések s az ellenfélnek, sőt tanuik gunyolása által is megnyerni törekszik; s a bírói önkénynek találó példáját találjuk egy Macrobiusnál fenntartott ügyvédi beszédötredékben: „A bíró félig mámorosan jó az ülésbe, kedvetlenül hallgatja a felek és tanuik előadásait, a közben eltávozik, visszatértekor kijelenti, hogy mindent hallott, az átnyújtott okmányok olvasánál becsuklódna szeméi s aztán visszavonul társaival s így szól: mit törődöm a balga emberekkel? üritsünk inkább egy pohár bort stb. **)

Nem nélkülözi a bizonyítási módok felállítását a logikai igazolás látszatát sem. Valamint a jogkérdés eldöntése annak megvizsgálása által történik, hogy vajjon a megállapított tényálladék bir-e bizonyos jogilag feltételezett tulajdonságokkal, úgy azt kellene hinnünk, hogy a ténykérdés is a szerint döntendő el, a mint az alkalmazott bizonyítási módok megfelelnek bizonyos törvényi határozmányoknak.

Azonban a részletes vizsgálat mindezen érvek fölött túlsúlyt kölcsönöz az ellenérveknek, melyek a legal-elmélet ellen s a szabad bizonyítás mellett harsognak. ***)

A törvényhozó bizonyítási módok felállítását mindenképp az eléje „a priori” vont korlátokat lépi át. Azt meghatározhatja, hogy mi tartassék jogosnak mi nem, de az, hogy valami tényleg igaznak vétsessék-e, magas szabályoktól függ s csak a szabad gondolkodás alapelvei szerint dönthető el. Ki az igazság kipuhatólására csatlakozhatlan canont akar felállítani, mindig kétszeres csalódásba esik: formulája egyfelől elégtelen, nem kimerítő, másfelől korlátozó s tévuttra vezető lesz, egyik

**) Mommsen: Römische Geschichte. II. 11.

***) V. 6. főleg Endemann: „Die Beweislehre des Civilprocess” cz munkáját.

Ekkor nagy vendégséget tartottunk, itt volt a polnámester és plébános ur, s több más barátaink, s mondhatom e második menyegzőn — miként mi nevezők — vigan folyt a dolog, azt elhíheti kedves mérnök ur. Margit és én éppen 25 évvel az előtt keletünk volt egybe.

— No reményelhet, hogy nem kevésbé vig arany lakodalmat is ülnék annak idején, mondá a mérnök, nyájasan. Hanem hogy visszatérjünk ügyünkre, nekem egy indítványom lenne, melylyel főbbként a tanácsosné asszonyhoz fordulok, tudván, hogy eféle dolgokban leginkább ajnok határoznak. Nem volna-e lehetséges, hogy én legényemmel együtt, itt minden ellátásban részesüljek. Nem igen tudok unalmasabb valamit, mint kis városban vendéglőkben étkezni, hol az embernek ugyszólván, magánosan kell elköltenie ebédjét. S nincs is terhebb feladat, mint mikor folytonos munkával foglalkozva, a megszokott „otthon” kényelmét nélkülözni kell.

Ez indítvány azonnal elfogadtatott.

És a mérnök néhány óra letelte után pakkostól mindenestől, be volt telepedve új lakásába.

— Nos Károly, hát mit mondasz te mind ehhez? Kérdé Vilmos, midőn Károly ura ezimáját lehuzni segíte.

— Én biz azt, hogy itt minden a legszebben és jobban fog lenni, felele örömtelt arccal Károly. Én oly pompás ételt kaptam, hogy maga az elnök is örömben oda lett volna ilyennek láttára, a milyen izletes az volt. De ha szabad nekem is dicsőítenem magamat, én is serény voltam ám aztán, mint egy pislen, s úgy megtakarítam a késeket és gyertyatartókat, hogy úgy fényltek, mint a nap Karlsbadban!

— Jól van, jól; tudom én mily dicsőredekéket tudsz te tartani édenid felett, édes barátom

esetben igen kevés, a másikkban igen sok fogja tartalmát képezni.

Egészen igazolva találándjuk mindezt az egyes bizonyítási módok mindenikénél.

— Fogarasi ügyek.

Boér Kálmán fogarasi főkapitány beiktatása alkalmával, mint lapunk is említette Densusián híressé lett agitátor tiltakozást nyújtott be az egybehívott gyűlés törvényessége ellen. E tiltakozás következőleg szól:

„Tekintve, hogy e municipiumban a jegyző-könyvi nyelv a román; tekintve, hogy a törvényhatósági tisztviselők a belső ügyvitel terén az egész municipium területén kötelesek ezen nyelvet használni a nemzetiségi törvény 6. §. értelmében is; tekintve, hogy azon levelek, melyek által a törvényhatóság jelen közgyűlése egybehívott, egyedül magyar nyelven lőn szerkesztve s így küldettek szét a a közgyűlés tagjainak, mely okból ezek közül többen a meghívókat visszaküldötték és a mai gyűlésre sem jelentek meg; tekintve, hogy ez által nemcsak a törvény ignoráltatott, hanem meg lőn sértve a municipium legszentebb joga; ezekből kiindulva Fogarasi vidék törvényhatóságának közgyűlése hozta a következő határozatot:

„A főkapitány beiktatása után a törvénytelen módon összehívott közgyűlés magát bezártnak deklarálja s utasítja a főkapitányt egymás rendkívüli közgyűlés egybehívására.”

A tulzók azt állítják, hogy Densusián azon indítványa a július 7-iki gyűlésen elfogadtatott s Boér Kálmán a közgyűlés ezen határozata ellenére tovább erőszakolta a gyűlést, Densusián e jogtalanság miatt protestálva félrevonult s ekkor olvastatott fel a miniszteri leirat a hírhedt két határozat visszavonására és csak illi díszonyok között vétetett az tudomásul.

Anyi igaz, hogy Densusián Áron ezen órást 47 bizottmányi tag aláírásával benyújtotta s az az iratokkal a belügyminiszteriumhoz fel lett terjesztve; e 47 egyén jelen volt a július 7-iki gyűlésen mely tudvalevőleg 68 taggal bírt, e szerint a többség a Densusián pártá volt.

Ámde a dolog nincs úgy. Densusián epés indítványa egyhangulag vettetett el, illetőleg oly vizsgálást s ingerültséget szült az, hogy kénytelen volt az elnök a dolgok további menetét folytatni annál is inkább mivel a közgyűlés mindjárt a megnyitáskor Densusián egy ily értelmű indítványát szavazat többséggel elvetette.

Nem lesz érdektelen ide igtatni azon férfiak névsorát, a kik e protestatiót aláírták s a kik Fogarasi vidék nyugalmát alkotmányunk megsértésével

Károly! Hanem most láss utána, hogy az én cipőim is legalább oly fényesek legyenek, mint a tanácsosné asszonyom kései és gyertyatartói s hallgass még reám:

Ha a kávét igen korán felhoznak, kérd meg a házi asszonyt, hogy tartsa melegben, míg felébred, a mi ha 9 óráig meg nem történne, akkor fölkelhetek — most eréd békével!

Midőn következő délelőtt 11 óra felé a fiatal mérnök házi gazdáihoz lement, a tanácsos hosszasan várakozás után a reggelhez felkészített asztal mellett, eltávozott végre irodájába s az öreg nőnek más-kép oly nyájás arca, két komoly redőt mutatott szemöldölei felett.

— Kedves fiatal ur! mondá jó de szelid fedő hangon, az öreg nő: Mi régi módi házat tartunk s ha ön kosztosunk akar lenni, annak rendjében kell magát szabnia. Télen mi eddig mindenkor hét órákor megittuk kávénkat, fél tizkor van öregemnek reggelizési ideje, egy órákor eszünk délre s este nyolczkor vacsorálunk.

— Kedves jó tanácsosné asszonyom! hiszen én most érkeztem az utról, elfáradva, átfázódva s nem érdemel-e az egy kis enyhítést a szigorú ítéletnek, melyet közeledni látok? Mikor munkában vagyok, én is rendszeren kora reggel, akár 6 órákor is, megiszom kávémat s ha az ebéd idején nem volnék itthon, úgy kérem percig se várakozzanak reám.

— No, no; nem értettem én komolyan, viszonoz az öreg nő, kibékítve a nyájás hang által. Vagy egy negyed órát még várhatunk is néha, most pedig jöjjön s lásson hozzá! A tanácsosné kinyitott egy kis ajtót a kemezeze felett s gözölgő rostélyost tett vendége elé.

(Folyt. köv.)

annyira háborgatják s a kik azt mondják, hogy a harez melyet vivnak, az erdélyi autonomia, a szabadság harcra azon zsarnokok ellen, kik hazánk nemzetiségeit minden jogaikból kiforgatták, kivetkőztették.

Ezek azok: Comanieiu Fyörgy, lelkész, Borza László, Radesiu András, Cuciu János, Comanieiu György ifj., Oana Jakab, Szászsebesi Miklós, Stoika János, Márk János, Rác Miklós, Dimboiu Román, Sokol Péter, Raduletiu Naftanaila, Has János, Mardan János, Komsiuila Simon, Papp Vlasse, Tamás Gábor, Metian János, Siandra János, Zacharia György, Moga Jakab, Mogosiu Áron, Oprisiu József, Bika András, Puskáriu Leontiu, Sierban Dániel, Poparad György, Popa György, Balesko Damasciu, Oprisiu György, Boer Hilar, Schneider Mihály, Stoika József, Stoika Gy. Szillia György, J. C. Marginen, Ratiu J., Halmágyi Miklós: Kodru György, Borza János, Kaba Filimon; Densusiu Áron, Duolta Hilár, Frank Teofil, Mik Sándor.

— Szász csiny. Említettük volt még egy alkalommal, hogy szerkesztőségünk valamely százas részéről azon megfontoltságban részesül, hogy a „Frankfurter Journal”-nak megkapja minden olyan számát, melyben „Aus Siebenbürgen” a szászok elnyomatásáról egy-egy elkeseredett cikk jelenik meg. Az utolsóban melyet a tegnapi posta hozott, a közoktatási tanács kap ki azon javaslatáért, hogy a felsőbb gymnasiumokban a magyar legyen a tananyelv.

A lap beküldőjének azonban nemcsak ebben telik időtöltése i a nekünk szóló cikkekben ugyanis elszortan egyes betűk keresztül vannak huzva, e keresztül huzott betűk az utóbbi cikkekben a következő mondatot adják ki:

„Auch über euch Ungarn wird einst solcher Unterdrucker kommen.“ Elhisssük, hogy ez nem volna a szászok kedve ellen, kivált ha a „Frankfurter Journal”-al egy vidékről jőne, addig azonban valószínűleg leszokják e merész impertinentiát, mely Szebenből fellármázza a külföldöt, ha péloául az országgyűlés elhatározza, hogy Pesten csak magyarul lehet beszélni a városi képviselő gyűlésben, addig majd megúnják a német császár mindenhatóságához folyamodni hazug panaszkaikkal.

A magyar protestans reform-egylet idei közgyűlése.

Marosvásárhely, jul. 23.

Marosvásárhely protestans intelligentiája tegnap népes értekezletet tartott, melyben elhatározta-

Oroszország női.

(V-y) Hogy valamely népnek történeti sorsa, annak jelleme, életmódja s szokásaira és ennek következtében a nők állására is a társadalomban befolyás nélkül nem maradhat — legjobban falun tapasztalhatjuk, mely min tegy hidat képez az európai műveltség és az ázsiai barbárság között s mely e két ellentétet Oroszországban nagy részint felvette magába.

Oroszország fejlődésében Európa többi országaival szemben semmi hasonlóságot nem mutat. A nyugati műveltség, mint valamely szerzett dolog létesült. Oroszországban azonban külsőként felvett dolog módjára szerepel. Más népeknek volt fiataláguk, átéltek ennek minden tévedéseit, küzdöttek és azt a mit nyertek, vérükkel fizették meg; művelődésük gyümölcse saját földükön termett s azt az juttatta érettségre. — Oroszország nem ösmér ez értelemben történelmi fejlődést.

Az országra az urakadók által az idegen civilizációnak majd ezen, majd azon jellege ragasztott s mi ily módon nevezetesen nagy Péter által a népbe erőszakosan beoltatott, nem ment át ennek vérébe, hanem csak is a külsőn maradt.

Mig a nyugot tulajdonképeni serdült éveit, azon barbár középkort, romantikus virágzásit s kalandos lovagkorával, a férfibelesült beszennnyithetlensége ellen és végre első szellemi forradalmát, a reformatiót, kiállotta — addig Oroszország két századon át valamely temető csendjét érezteti velünk a mongolok uralma és a merev görög egyházi regimé alatt. Így maradtak tehát az országon oly benyomások, melyek nyomait a nép életében még ma is fel lehet találni.

A nők nagy Péterig majdnem úgy, mint keleten, egészen elkülönítve s a társadalmi életől ki voltak zárva. Sőt a bojérok családjaiban is csak is távol eső szobákra valának utalva, melyek idegenek által ép oly megközelíthetlenség volt, mint a keleti háremek.

(Folyt. köv.)

tott, hogy a Reform-egylet választmányát félkéri az ideai nagygyűlésnek a város kebelében leendő megtartására. Az értekezletet Borosnyai Pál, a város köztisztviselőiben álló polgármestere nyitja meg s rövid szavakban előadva az összejövetel célját: elnök és titkár választásra hívta föl a tagokat. Elnökké egyhangulag, Borosnyai Pál, rendező-titkárrá pedig Szász Róbert választatván meg, az alább következő meghívó lón elfogadva, külön meghívó intéztetve még ft. Török Pál, dunamelléki superintendenshez, Dr. Ballagi Mór, theologiai tanárhoz s másokhoz. Az értekezlet az elfogadás körüli teendők részleteinek megállapítását későbbre halasztva, szétoszlott.

Itt közöljük a meghívó-iratot egész terjedelmében.

Ev. ref. esperes, nagytisztviselő Fűrds Lajos urnak, mint a magyarországi prot. egylet alelnökének tisztelettel.

K e s z k e m é t .

Nagytisztviselői alelnök ur!

Alóliottak a magyarországi prot. egylet 1872-iki évkönyvéből s azóta magánuton is örömmel értesültünk a felől, hogy az egylet királyhágóutuli tagjai között élénk nyilvánítást nyert azon óhaj, vajha az egyház ez évi közgyűlése az erdélyi résznek valamelyik városában tartatnék meg, hogy ezáltal alkalom nyíljon számukra meglátogatni hazánk keleti részének bércezes völgyes vidékeit, melyekhez a protestáns szabadság nemes küzdelmeinek annyi szent emlékei fűződnek.

Ez óhaj viszhangot keltett lelkünkben s mi örömmel ragadjuk meg az alkalmat, utat nyitni arra, hogy ez teljesülhessen. Mert feles számmal vagyunk mi is, az erdélyi részekben s első sorban a székelyföldről, kik a legmélyebb érdeklődéssel és rokonszenvvel kísérik a prot. egylet bugármunkálkodását mely — meggyőződésünk szerint — hivatva van arra, hogy a valódi prot. szellem megújításának egyik hatályos tényezője legyen. E magaslatos cél előmozdítására, bármily parányi mértékben, közreműködni: részünkről kedves kötelességünknek tartjuk s ezt teljesítjük most is, midőn a tárgyan tartott népes értekezletünk egyhangú megbízása értelmében, van szerencsénk a n. t. alelnök urat s az egylet t. választmányát bizalommal félkérni, hogy az egylet ez évi közgyűlésének színhelyéül sziveskedjék városunkat kijelölni, melynek vendégszerető polgárai édes örömeiknek tartandják félhasználni ez alkalmat arra, hogy úgy az egyleti törekvések iránti rokonszenvünknek, valamint a körünkbe — remélhetőleg feles számmal — érkezendő egyleti tagok iránti őszinte tiszteletünknek illő kifejezést adjanak.

Azon reményben, hogy a n. t. alelnök ur s a t. választmány e szíves kérést s meghívást kedves tudomásul veendi s minket a közgyűlés megtartásának határnapjairól lehető rövid idő alatt értesít, öröklünk

M.-Vásárhelyt, 1873. jul. 22-kén.

A n. t. alelnök ur

Tiszteelő honfitársai sat.

A szegedi vár titkai.

Az 1870-ik év elején a kir. biztos kiküldetésének indokál szolgált közbiztosság teljesen, és a vidék lakosságának egyhangú elismerése szerint általuk addig még nem élvezett mértékben helyreállt. Bácskában a hallatlan vakmerőséggel garázdálkodott Macsánysky; Torontálmegyében a Szilágyi Tóth János, Tökölly és Vajda-féle rablóbandák; a Rózsa Sándor-féle szegedi; a közel 100 főre menő kecskeméti rablóbanda; a Bogár-féle rablóbanda töredéke; a Csekő János és Besze Pál-féle tolvajbandák stb. stb. mind kiirtattak s a kir. biztos területen a büntetések csekély száma olvadtak le.

A kir. biztosság működése számszerint a következő eredményt tünteti föl:

a) Kutatás alá vétetett összesen 4954 bűneset; b) mint teljesen kiderített, a pestmegyei és aradi kir. törvényszékeknek átadott 3082 és c) egyes hatóságokhoz elküldetett 1872 bűneset. A törvényszéki tárgyalások alá vont esetek közt volt:

Rablógyilkosság 189, rablás 475, gyújtogatás 36, tolvajlás 1562, sikkasztás 34, orgazdaság 162, hivatalos hatalommal való visszaélés 131, egyéb büntetett 439.

Az okozott kár tesz:

Pénzben 1.076,117 forintot, lovakban 1817 darabot, szarvasmarhákban 1486 darabot, sértésekben 1143 dbot, juhokban 10,146 dbot.

Megjegyzendő, hogy ezen tételek csak a Szegedre delegált törvényszék tárgyalásai alá vont 3082 bűnesetre vonatkoznak; a kir. biztosság által a hatóságokhoz küldött 1872. bűneset kármennyisége ezekben nem foglaltatik.

Az elfogott és letartóztatott egyének száma következőleg csoportosul:

1869-ben elfogott 322, 1870-ben 329 1871-ben 639, 1872-ben 314, 1873-ban 4, összesen 1608 egyén.

Ezen eredményt első sorban a kir. biztos és közgeinek önfeláldozó működése idézte elő; másodszorban pedig a szakértelemmel és tapintattal vezetett vizsgáló mód, mely által a vádlottak makacssága

megtörvén nemes a vizsgálat tárgyát képező büntetett, hanem valamennyi bűneiket bevallották és a szó valódi értelmében meggyóztak.

Az újonnan bevitt foglyok vallomásainál nagy hatást gyakoroltak a vidéken elterjedt rémhírek is. Ilyenek voltak:

a) A gummi elasztikum ing, mely a makassul tagadó vádlottára huzatván, azt akként szorítja össze, hogy „a lelke belőle kimegy” anélkül, hogy testén bántalmazás nyoma látszatnék;

b) a tisztaalatti börtön, mely minden percben beszakadhat;

c) a vaspapucs, mely a vádlott lábára huzatik;

d) a vaslánc és

e) a Rádai-bölcső.

Tényleg csak a két utóbbi volt mint fegyelmi eszköz alkalmazásban, a többiek mind agyremek voltak.

A vas lánc a börtölessel fenytetteknél alkalmaztatott, miáltal meggátoltatott, hogy azok börtöntársaiktól eledelt kaphassanak, míg ezek a fenytett jelenlétében étköztek.

A Rádai-bölcső a porosz fegyintézetekben alkalmazásban levő lécz-kamra volt, melybe a vádlott fegyelmi büntetésből pár órára bezárattott.

Elősegítette a vádlottak beismerését a tény, hogy a vádlott, addig míg tagadásban volt, büntársainak hollétérol nem bírt tudomással. Ez a szegedi várban akként éretett el, hogy a napi séta alkalmával a vádlott arca kendővel volt letakarva, s így egymást nem ismerhetvén föl, nem is értekezhettek egymással.

Azon tudat, hogy az őrgazdák és bűnpalástoló tisztviselők is fogságban tartatnak, szintén nem kis hatással volt a vádlottak vallomásra.

Mint jellemző körülmény nem hagyható e helyütt említés nélkül, hogy a magyar nemzetiségű vádlottak vakmerő büntetéseik hosszú sorának bevallását a nyilvános végtárgyalásokon — igen csekély kivétellel — teljes megadással s minden habozás nélkül ismételték, ellenben a másajku vádlottak nagy része a tagadást megkísérettette.

A szegedi várban letartóztatott vádlottak közül: Apró András 23, Balog Fuvar Márton 33, Bajdor János 65, Baráth József 38, Bátori József 63, Besze Pál 37, Bugyi Pál 21, Csekő János 81, Csonka Bálint 51, Csonka Ferencz 25 Csordality György 33, Csordality János 36, Csordality Mihály 17, Csordality Pál 37, Csordás Molnár Antal 41, Daróczy Pál csendbiztos 13, Dervenyák Mihály 29, Dresler Ignác 16, Dulity Juhász Pál 16, Dulity Pál 19, Fazekas Mihály 22, Fábian Ferencz 21, Fekete János 18, Fischer Samu 16, Forgó József 36, Fújto Pál 14, Grizsák Mátyás 14, Göbölös György 24, Gyömrői János 16, Habrán György 15, Halász Pál 44, Hitri Imre 28, Horvát Antal 21, Hornok Bálint 61, Hurdi Pál 12, Hulola József 16, Karaffa Pál 28, Karsai József 15, Karsai Pál 12, Klein Herman 48, Keszeli József csendbiztos 11, Király Bite András 20, Korcsmár András 21, Kolompár Mátyás (Ferdi) 23, Kónya János 35, Korhecz János 23, Kovács Sándor 50, Lakatos Sándor csendbiztos 36, Lénárd János 28, Meszesz Dávid 16, Odor István 19, Ördög János 16, Patkás István 27, Pecze Illés 73, Polassek Ignác 69, Popán Mihály 28, Prokecz Péter 53, Pusztas Tarkas István 46, Renkó Kálmán 103, Rózsa Sándor 47, Slakta Ignác 22, Szabó Imre 68, Sztankó Antal 24, Schäfer György 26, Szegi János 28, Szeles József 17, Simon József 19, Szűcs György 23, Terék János 28, Tóth Zákó Áron 24, Turcsányi Farkas 104, Vasadi Péter József 21 és Veszélka Imre 60 büntetett vádlóval.

Ezen büntettekben más-más vádlottak voltak a büntársak, kik ismét több büntetettben voltak vádlóval.

A főtti névjegyzék csak mutatványul szolgál és távolról sem nyújtja teljes képét azon bűnbálozatnak, mely 4954 bűneset által egymással összefügg.

A szegedi kir. biztosság által kiderített bűnesetek elítélésére a kir. igazságügyminisiteriumnak 1869. évi 11,684 sz. a. kelt rendeletével Pest-Pilis és Solt t. e. vármegyék törvényszéke küldetett ki, mely működését 1869. évi augusztus hónap megkezdte és időközönként 1871. december 31-ig folytatott működése alatt 228 bűnesetet első bírósággal elintézt, s 330 vádlott fölött büntetésimérettel ítél.

Megszűnven a megyei törvényszékek, a szegedi k. biztosság által vizsgálat alá vett esetekre az 1871. évi LXVIII. t. cz. 3-sz. által az aradi kir. törvényszék küldetett ki, melynek kebeléből az 1872. évi 1902. (J. M.) sz. a. kelt igazságügyminisiteri rendelettel Bodrogyi István aradi törvényszéki bíró elnöksége alatt négy bíró és egy tanácsjegyzőből álló ítélő tanács 1872. évi február 25-én Szegeden megjelent s az ügyeket átvéven, 1873 évi ápril hó végeig befejezte.

Ez alkalommal a kir. biztosságtól átvettett összesen 1366 bűneset, melyhez ugyancsak 1872. évi szeptember 1-ig pótlólag adatott 291, november és decemberben 1117, összesen 2774 bűneset.

Az aradi törvényszék ítélő tanácsa működését 1872. év március 2-án megkezdvén, ezen naptól kezdve, egész 1873. évi ápril hó 30 áig, vagyis 14 hónap alatt 480 ülést tartott. Tekintve pedig, hogy

e 14 hónapban — beleértve az ünnep- és vasárnapokat is — 426 nap volt, működése ideje minden napjára esik egy ülés s azonfölül az egészre még 54 ülés, mely körülmény abban leli indokolását, hogy bár vásár- és ünnepnapokon ülések nem tartattak is, számos napokon a szükséghez képest több ülés is tartatott.

A kiküldött ítélő tanács folytonosan egy tanácsbeli ülésben 1872. szeptember 20-ig egy: ezen időtől kezdve 1873 február két, ettől fogva pedig három előadóval tárgyalt: s habár a nagymennyiségű bűneseteket egy tanácsban való elitélése csak a legnagyobb erőfeszítéssel volt lehetséges, — erre a tanács kényszerítve volt, mivel több tanács föllállítását több előadó kirendelése lett volna szükséges. mi azonban a vizsgálatok befejezését hosszú időre késleltette volna.

1873. február haváig naponként legalább 5, februártól ápril 1-ig naponként legalább 10. és ápril hónap naponként legalább 20 bűneset tárgyalatott, mi azonban csak úgy volt lehetséges, hogy az ülés-kora reggeltől nem ritkán esti 8 óráig tartattak.

A megtartott 480 ülés közül 257 nyilvános volt; 2774 vizsgálat közül érdemlegesen elintéztetett 2071, ennél fogva egy nyilvános ülésre esik átlagosan 9 bűneset tárgyalása. Az átvett bűnesetek közt 189 rablógyilkosság, 475 rablás, 36 gyújtogatás, 131 hivatalos hatalommal való visszaélés, összesen 831 súlyos és nehezebben tárgyalható bűneset volt, melyekből egy ülésre átlagosan kettő esett. Megjegyzendő, hogy a kiküldött tanács ítéletei a bűnösségi kérdésben — néhány említésre alig méltó eset kivételével — felsőbbbírósalig is rendszerint helybenhagyattak, s csak a büntetés kimérésében enyhítették.

A delegált törvényszék előtti összes vádlottak száma 1435 volt, kik közül a pestmegyei törvényszék által már korábban 145 vádlottra szabott büntetés.

Halálbüntetés mondatott 15, életfogytiglani börtönbüntetés 10.10 évtől 20 évig terjedő börtönbüntetés 97, és 1 évtől 5 évig terjedő börtönbüntetés 456 vádlottra.

A többi vádlottak részint kisebb börtönbüntetésre ítéltettek, részint a vizsgálati fogságban töltött idő büntetésül nekik betudottak: egy részük a területileg illetékes törvényszékhez kísértetett el, egy rész ellen pedig — elhalálozásuk miatt — a további eljárás megállítatott.

A kiküldött ítélő tanácsnak átadott csaknem 3000 bűnesetben befoglaltatnak az Alföld legveszélyesebb s legbárhedebb gonosztevők évek hosszú során át büntetlenül maradt büntetett, vasuti, postai rablások, rablógyilkosságok, gyújtogatások, tolvajlások stb.; — és csaknem szívesen valószínűsággal elmondhatni, hogy a kir. biztos területen nem maradt bűn kiderítetlenül és tettes büntetlenül; a jogrend helyreállítatott, s a jogérzetnek a rég óhajtott elégtétel megadatott.

Kiállítási ügy.

A bécsi gabona és lisztesarnok előjárósága elhatározta a világgkiállítás alkalmából Bécsben f. év augusztus 5-én és 6-án egy nemzetközi gabona és vetőmagvásárt tartani, a mely egyszersmind alkalmat nyújtand értekezletre a kereskedés ez ága felett.

A bécsi kiállítás vezérigazgatóságának ezen nemzetközi gabona- és vetőmagvásárra kibocsátott napirendje a következő.

Augustus 5-én délelőtt átvizsgálás az idegen vendégeknek a bécsi gabona és liszt börze előjárósága által. Ez után jelentés az ideai aratás eredményéről az osztrák magyar birodalomban, vonatkozásal más államokra.

Este közös bankett.

Augustus 6-ka az üzletnek van szentelve. A megjelenők névsorának kiosztása, a melynek összeállítását tekintetből kéretnek a megjelenők, hogy magukat a bécsi gabona és lisztvásár előjáróságnál jelentsek. Délután 3 órakor fölvetetnek a bécsi gabona és lisztvásár titkári irodájában a hivatalos átjegyzések, a melyben a bécsi és idegen alkuszok is megjelennek.

Vége az első nemzetközi gabona- és vetőmagvásár eredményéről fog az elnökség jelentést tenni.

Részvenni kívánók augusztus 4-ig bezárólag jelentkezhetnek írában a bécsi gabona és lisztvásár előjáróságánál. (Praterstrasse 42.) s eladásra szánt terményeikből legalább 1/2 bécsi mérő mennyiségű mustrát küldhetnek be.

A kereskedelmi és iparkamarától július 23-án 1873.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, jul. 24.

A francia nemzetgyűlés jul. 21-idi ülésében tárgyalatott Jules Favre interpellációja a belügyi politika iránt.

Ez ülés folyamáról csak ezutáni szemléink valamelyikében emlékeztetünk meg tüzetesen.

A nemzetgyűlés jul. 27-től nov. 5-ig fogja magát elnapolni. A baloldal e kérdésben azt sürgette és követelte, hogy a nemzetgyűlés a terület kiürítése után (sept. 5.) azonnal üljön össze. Favre a 10-ik osztályban, midőn e kérdés tárgyalása szövegre került a hosszas elnapolás ellenzését azzal indokolta, hogy ily hosszú idő alatt az államcsínynek nagy chance-ai lehetnek. Audiffret-Pasquier hg. erre azt válaszolta, hogy ilyesmitől nem lehet tartani, errenézre elég kezességet nyújt Mac-Mahon neve. Favre megjegyzé, hogy nem is kételkedik az elnök-tábornagy loyálisában, de még sem nyomhatja el aggályait, midőn látja, hogy a többség emberei és a kormány tagjai kezét fogtak a decz. 2-ki emberekkel. Ez aztán alkalmul szolgált arra, hogy Audiffret erőlyesen tiltakozzék úgy a maga, mint barátai nevében a decz. 2-ki emberekkel való minden szolidaritás ellen.

A spanyolországi zavarokhoz hozzájárul az is, hogy az egyes tartományok függetlenekké nyilatkoztatták magukat. Igy kiáltották ki Castilia függetlenségét Cadix és Sevilla városok. Ez csak az ultra federalisták műve, melyek eltörpülő kisebbségben vannak az országban és így nem lehet tőle tartani, hogy tervök sporadikus tüneteknél egyébire vezessen.

A karlisták bevették iszonyu pusztításokkal Iguaia városát és aztán „Te Deum”-ot tartottak. Valóban semmi sem képes annyira sérteni a vallásos érzületet, mint e népség magatartása, mely oly csufos gunyt űz az isten nevével. — Előttünk fekszik most Don Carlos proclamációja egész terjedelmében, melyet jul. 16-án Zugarramurduból a rablócaizaihoz intézett, kiket ő önkényeseknek nevez. Az isten neve majd minden szóban előfordul, mint kinek nevében folytatattik a nemes és hősi harc.

A cortes jul. 12-iki ülésében Maisonnave minister egy igen erőlyes beszédet tartott a rendnek minden áron helyreállításá érdekében. Sőtét színekkel festé az ország helyzetét és az alcoy-i és malagai zavarokat, véres jeleneteket és pusztításokat. Aztán kérdé a cortestől, hogy van-e ember, ki ne követelné a bűnösök legzigorubb és kiméletlen megbüntetését. Mire a cortes egyhangulag azt felelé, hogy „nincs kegyelem”. Végre egy elfogadott indítványban kimondatott, hogy a bűnösök halállal fognak lakolni.

A „Russk. M.” a Horvátországgal határos török tartományok helyzetét setét színekkel ecseteli. Ott szerinte a keresztények elnyomtatása nőttön nő. A nevezett tartományok lakossága kétségbe esett, hajlandó elnyomói ellen a guerilla harcot elkezdni.

Nyílt kérés

orvostudor Ince Miklós urhoz.

E lapok egyik közelebbi számából s magán uton is értesültünk a felől, hogy ön egy oly arkanumnak van birtokában, melynek alkalmazása a kolera ellen a legbiztosabb óvszer. Ez arkanum állítólag aból áll, hogy ön — nem tudjuk minő anyaggal — beoltja az embereket azon biztosítással, hogy ez által a járványtól mentve lesznek. Ha ez áll, ön városunkat, sőt az egész emberiséget örök hállára kötelezné s egyszersmind legazentebb emberbaráti kötelességét teljesítené, ha e csoda szert — mely az orvosi tudomány előtt mindaddig ősmertelen — nyilvánosságra hozná s illetőleg az orvosi szaklapokban megismertetné. Ősmerte önnök a közérdek és jóllét iránt már eddig is tanusított őnzéstelen szolgálatait, a szenvedő emberiség nevében bizalommal elvárjuk, hogy e nyilvános kérésünket becses figyelmére méltatja s annak eleget tesz —

Tordán, 1873. jul. 21-én.

tisztelettel,

Tübben.

CHOLERA KOLOZSVÁRTT.

1) Julius hó 23 áról hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera-beteg 140; július 24-dikán éji 12 óráig újabb betegségi eset fordult elő 10, összesen 150. Ezekből meghalt a fenirt óráig 10, meggyógyult 5, gyógykezelés alatt maradt 135.

2) Felek község. Jul. 23 ról ájtott 6. jul. 24-én szaporodott 1 — összesen 7.

Ezekből meggyógyult 1, meghalt — gyógykezelés alatt maradt 6.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 25. 1873.

— A m. kir. pénzügyminisiter Henter Lajos helybeli p. ü. igaz. számverősegi gyakoronokot III. oszt. számtisztzó nevezte ki.

— Trefort közoktatásügyi minisiter a gasteini fürdőben időz, s épen a hires Moltka tábornok szomszédságában lakik a Gruber-féle hotelben.

— Tüzoltóink szerdán az összyakorlatok alkalmával, nem mint eleintén tervezve s lapunk utján is közölve volt, vasárnap tartja meg gyűlését a magyar tüzoltó szövetség soproni ünnepélyes összejövetelére küldendő kolozsvári képviselők megválasztására nért.

— **Városunk** piacza a barack-dény képét tárja elénk, minthogy a főtér egész hosszú rayonja a barackoktól zöldelik. Más körülmények között nem vesztegetnénk egyetlen szót is, de napjainkban, midőn a járvány oly rendkívüli mérvben szedi az áldozatokat — az éretlen gyümölcs látása elég ok az aggodalomra. Míg kisebb városokban a gyümölcs árulása merőben el van tiltva, addig nálunk sem ártana, ha az éretlen gyümölcsöt tilalom alá vetnék. Tegnap szemünkkel láttuk, hogy egy székér éretlen barack import, minden readóri felügyelet nélkül kelt el. A szerencsés vevő egyik helybeli cukrász volt.

— A „**Hilaria**“ dalegylet a múlt vasárnapról elmaradt dal estélyét jövő vasárnap fogja megtartani az „Ujvilág“ban. A „Kolosvári Dalkör“ szép sikerrel kecsesgető dalestélye az uralgó járvány következtében bizonytalan időre elhalasztott.

— A „**Kagerbauer**“ féle gátnál a szokásos lőfűrésztést a városi rendőrség a napokban történt ketős szerencsétlenség következtében tiltotta.

— Az **egyetemi** rectorválasztás Pesten július 31-én lesz. A rector az idén a jogi karból választják, s egy lap már tudni véli, hogy dr. Kautz Gyula lesz. Hoffmann Pál azonban szintén jelölt.

— **Társaséletünk** meglehetősen szétszortelemei, mint gőczban a napsugarak, sétatérünkön koncentrálnak. A város falai közül inonnan az örömet a járvány öldöklő szelleme száműzte, mindenki ösztönösen a szabadba vágyik s örül, ha pár derült órát is biztosíthat magának. Az időjárás ugyan pár nap óta szeszélyes arcot mutat, a napfény barna és esővel váltakozik, de azért az esti sétáknak, főleg zene-napokon mindig meg van állandó vonzerejük. Hasonlóképpen a tó tükrenek is, melyen a sandolnók és csolnakok egész raja uszkál az alkony órában. Tegnapról egyébiránt a katona-zene elmaradt, mivel a zenekar tagjainak azon szomorú kötelesség jutott osztályrészül, hogy órnagyuk elhunyt fiatal nejét a temetőbe kísérik.

— **Léczfalvi** Bodor László és Hory Béla nap-tárt szerkesztetek, melyre az előfizetési felhívást a napokban fogják szétküldeni. A nap-tár — mint halljuk — változatos és érdekes tartalommal jelenik meg s a költészet és tudomány köréből közöl dolgozatokat.

— **Regatta a Bosporuson.** Junius 27-én a konstantinápolyi „Yachting and boating club,“ melynek elnöke Hobart basa, nagyszerű regattát rendezett. A versenyre óriás közönség jelent meg. Az első szám gondola-verseny volt, melyben az osztrák-magyar lo-bogó győzött. E gondola a Llod társulaté és már tavaly is leverte versenytársait. A második díjat az orosz hajó-társulat gondolája nyerte.

— **Ziegler Klára** k. a. augusztus 12-től sept. 16-ig a pesti részvény színházban fog vendégszerepelni.

— **Villámcsapás.** A f. hó 20-iki záporos tartama alatt egy napszámosné N.-Szebenben a Terézia árvaház környékén ételkészítéssel foglalkozván, a villám sugar közvetlen közelében, az udvaron levő komondort, bárányt és a munkásnő kis leánykáját, utóbbi nyakán, mellén, hasán és lábán keresztül meghorzsolta. A gyermek eszméletlenül összehullott s másnap még élve a Ferencz József nevét viselő kórházba szállítottatott.

— A **világértelmatnak** most már némely hét köznapokon is körülbelül negyvenezer látogatója van, a magyar vendégek száma mindig feltűnően nagy s a bécsiek meggyőződhetnek, hogy ez a sokat ócsárolt nemzet nagyon fogékony, a haladás és műveltség alkotásai, vívmányai iránt.

— **Amaz esküdtszék** tárgyalás, mely a kolozsvári kir. törvényszék vádja alapján Fried Adolf helybeli kereskedő ellen e hó 28-ikán lett volna Marosvásárhely megtartandó, elmarad, miután vád lett a sértett törvényszékhez benyújtott nyilatkozatában visszavonta az incriminált nyílttéri cikkben foglalt állításait, kijelentvén, hogy sértési szándoka a nevezett törvényszék ellen nem volt s kérvén, hogy a vád ejtessék el. A törvényszék aztán e kérésre visszavette vádját s a tárgyalás ezért marad el.

— **Marosvásárhely** a cholera-járvány július 10-iki kiütése óta, jul. 23-dikáig 20 beteg-égi és kilencz halál-est fordult elő. A kor ottani terjedése tehát rohamosnak nem mondható.

— A g. keleti érseki consistorium, mely a püspökökön kívül 18 tagból, még pedig 10 világi és 8 egyházi féruból áll, e hó 22-én tartott gyűlésében elhatározta, miszerint a rendkívüli választó congressust, mely 120 tagot számál, folyó évi sept. hó 7-ére hívja össze.

— Az erdélyi ág. hitv. középtanodai tanárok június 4-én medgyesről táviratilag üdvözlétek volt dr. Hase Károlyt Jenában 50 éves tanároksága alkalmából. Hase most Obert medgyesi ginasiumi igazgatóhoz intézett levelében meleg köszönetet mond, a német nyelvet és szokásokat s a német protestantizmust híven megőrző nemes szász atyfiak megemlékezéséért.

— **Alsófehérmegye** területén fekvő Vizakna mezővárosában a f. év augusztus 3. 4. 5 és 6-án tartatni szokott országos három és szabad vásárt a megye, valamint a szomszédos törvényhatóságok te-

rületén felmerült s naponta szélesebb mérvben terjedő cholera-járvány miatt bétiltottam. Miről az említett vásárt látogatni szokott közönség ezennel értesítetik. Vizakna, 1873. július 23-án. Sz. Cs. polgárm.

— **Rablók elfogásáért** kitűzött jutalomdíjak. A hivatalos lap a következő hivatalos felhívást tartalmazza: Bukovina területén azon havasréseken, melyek az erdélyi, máramarosmegyei és egy-szersmind a moldvai területtel határosak, legkevesebb 20 főből álló fegyveres rablócsapat alakult. Ezennel az említett rablócsapat vezére, vagy vezéreinek vagy egyes tagtársainak kézrekerítésére jutalom díj tűztetik ki, még pedig annak, ki a vezért élve szolgáltatja át a hatóságoknak, 500 frt, azaz: ötszáz forint, a ki pedig halva adja át, 200 frt, azaz: kétszáz forintnyi o. é. jutalomdíj biztosított. Aránylagos 50 frt-tól 200 frtig: azaz ötven forinttól kétszáz forintig terjedő jutalmat nyernek azok is, kika csapatvezér kézrekerítése vagy elfogatására sikeres feljelentés által, vagy más módon közreműködni vagy pedig a vezér-en kívül a csapat egy vagy másik tagját kézrekerítik, vagy kézrekerítésére közreműködnek. A folyó évi július 4-én délelben Naszód vidék területén Kirliba és Uj-Radna községek között fekvő „Rotunda“ nevezetű erdőréseben Gredinger Simon kimpolungi és Biró Boldizsár bukovinai hadiköfalvi lakosokan elkötetett rablási eset alkalmával, a károsultak feljelentése szerint, a hat tettes közül: 1) körülbelül 18 éves, középtermű, szőke, 2) körülbelül 28—30 éves, magas termű, szőke, 3) körülbelül 35—40 éves, középtermű, szőke, 4) körülbelül 30 éves magas termű, barna 5) körülbelül 30 éves, magas termű, szőke, félajka vastag előálló fogai; mindezen öt moldovai ruházatban, haját röviden nyírva, 6) körülbelül 19—20 éves, középtermű, fekete szokmányban az erdélyi parasztokhoz képest, kék katonai cipőben, hosszuhajú. Elfogás esetében a rablók a helybeli hatóságnak, az által pedig a legközelebb eső királyi ügyésznek adandók által.

— A **nemzetközi** sakkverseny Bécsbe vonta Anglia és a szárazföld legjobb sakkjátűzőit. Ott vannak Anderssen, Steinitz, Blackbourn, Rosenthal s a híres Paulsen Louis, a sakkjáték mestere, ki Amerikában való időzésekor egyszerre tizenhét partiet játszott. Az ő híré, mely már az Amerikai Murphy Pál idejében meg volt alapítva, az Angliában 1861. és 1862-ben angol földön küzdött sakkversenyek igen megszilárdíták. Egyszer Bristolban az első, másszor Londonban a második díjat nyerte el, midőn Anderssennel és Kolischsal mérkőzött. Bécsben a múlt szombaton kezdtek meg az előjátszmák, melyben egy oldalon Steinitz, Blackbourn s az eredeti játéka miatt évek óta feltűnt angol Bird foglaltak helyet, a másik oldalon pedig Anderssen, Paulsen és Rosenthal. Bécs sakkköreiből egész izgalommal a nemzetközi torna eredménye elé.

— A **pesti sült** csibék viszonya a birodalom fővárosához. Bécsből jelenleg számos tyukkereskedő időz Pesten, hogy tömegesen vásárolván össze szárnyas állatokat, Bécsbe szállítsák. Ez az oka, hogy Pesten néhány nap óta a szárnyas állatok drágák lettek.

— A **Bonaparte család** egyik tagja perzsa katona. Párisból azt a hírt közlik, hogy Bonaparte Péter herceg — az ismeretes „fekete herceg,“ ki Noir Victor hírlapíró agyon lötte, a perzsa sahnak levelet írt, mely kéri, hogy miután jelenleg nincsen miből élnie, vegye föl őt a persa hadseregbe. Mily tréfás néha az a sors!

— **Szerbiában** a termelés, mint Belgrádból jelentik, igen gazdagnak ígérkezik; az aratást mindenütt már megkezdtek, sok helyen már be is fejezték. A tartósan meleg és száraz időjárás mindenütt igen jól hatott és kitűnt, hogy azon félelelem, mintha a tavaszi esőzések nagy károkat okoztak volna, alaptalan volt. Csak tengeri termés kétes még, míg eső nem áll be. A buza jól ütött ki és a belgrádi vásárra már hoztak is ujbuzát. A parasztek igen meg vannak elégedve és azt állítják, hogy már régen nem volt ilyen jó termésük.

— **Berlinből** írják, hogy ott a buza árak rohamosan emelkednek, mert a szállítók nem rendelkeznek elegendő gabona felett.

— **Rendkívüli nagy ritkaság.** Bedens József a „Sieb D. Wockenblatt“ hasábjain kinyilatkoztatja, hogy szeretett atyja a trón és az állam iránti rendületlen hűségért 1854. feb. 20-án az ausztriai császárság bárói közé emeltetett, miután pedig e diploma a centralisatíóidejéből került s nincsen az 1791. 13. t. cz. értelmében kiállitva érvényességét veszítette. A diplomatának az ország törvényei értelmében leendő ujbóli kiállításáért, minthogy aszáss nemzet közt ma is érvényben áll e mondat: „virtus nobilitat hominem“ nem folyamodik szatározottan kinyilatkoztatja, miként állásmegjölést, mely a fenálló törvények szerint meg nem illeti, nevéhez se maga nem illeszt, se azt nem akarja, hogy ilyent nevéhez más illesszen. E szép és nemes nyilatkozathoz nem szükséges commentár, s fényesen czáfolja meg azon állítást, mintha az erdélyiek oly annyira vágyának a címek, állások és rangok után. Némelyek talán ebből is tanulhatnak.

— **Egyszemű** csikó látott napvilágot Tréncsben pár nap előtt Egyetlen szeme a homloka közepén volt. Gazdája azt hitte, hogy az ördög bujt jószágába s addig tette belőle, míg meg is ölte.

— A **magyar** cigány zenekar igen népszerű lett Londonban, s a legelőbbiek házak estélyein is játszanak. Így az utóbbi napokban Granville grófnő, Buccleuch hercegnő, Wellington hercegnő, Ellesmere carl, Reuter bárónő stb. estélyein is játszott a Berkes zenekara.

— **Veréb tréfa.** A veréb közmondásos szemtelenségének Könighofenben közelebből érdekes példája merült fel. Egy gazda a nevezett helységben a verebek ellen megőrizendő szép cseresznyefáját, egy madárjlesztőt készített, melyre egy zsebekkel ellátott kabátot adott. Miután a cseresznyét leszedte a gazda, levette szalmabábját is és ime a ráadott kabát mindkét zsebé verébfelekkel volt megpakva.

— Az **oláh** név használata. A „Gazetta“ közelebbi cikkében kiemeli, hogy az „oláh“ név, melyet a „Reform“ használ, nem gyalázás, mindazonáltal kik mai napság e nevet használják, nincs más szándékuk, mint azon nemzetet kisebbiteni, mely a szt. István koronájához tartozó népek egy nagyrészt teszi. — A „Gaz.“ meg van győződve, hogy a magyarok az ő javukat s előmenetelüket nem akarják s boldogoknak éreznék magukat, ha őket az 1848 előtti állapotokba visszahelyezhetnék. E szerencsétől azonban Isten megmentette. Nevezetnek bármiként — írja az említett lap — az őket nem emeli fel, se minket le nem aláz, a valóságos eredménye pedig a lesz, hogy ha tovább is olajat töltnék a tűzbe, pusztulásukat idézik elő. — Nem engedik — írja a lap — hogy éljünk és existáljunk, megtagadják a jogot, hogy lélekeljünk s a fájdalomtól sohajtozzunk, de a nagyon feszített húr el kell, hogy szakadjon. S hól jelennek meg e vakmerő bátorsággal irt hobortosságok: a barassói rom. cath. főgymnasium igazgatója Muresianu Jakab által szerkesztett magyarfaló lapban. — Nem hiszük, hogy a rom. cath. tanulmányi alapnak az lenne a rendeltetése, hogy az ily magyarellenes érzelmekkel eltölt, a cath. tanügynek vajmi kevés hasznot hajtó, papokat hizlaljon.

KÖZGAZDASÁG

Mutatvány Kenessy Kálmánnak a „trágyakezelés“ című népszerű kézikönyvéből.

(Vége.)

Megvizsgáltatván vegyileg, hogy a széna mily alkat- és tápréseket tartalmaz. felállították egységnek vagy mértéknek, a többi takarmány neműekre nézve, s megvizsgáltatván azok alkatrészei is, meghatározták értéküket a szénohoz mérve.

Ez pedig történt azért, hogy ha széna nem áll rendelkezésre az etetésnél, miből s mennyivel kell pótolni.

Midőn ezen arányokkal készen voltak a tudós gazdák, akkor etetési kísérleteket csináltak s kinyomozták, hogy ez által mennyi szénaértékre vont tápmennyiséget igényel, ha csak egyszerűen életét tartjuk fenn, mennyit ha dolgozik, és mennyit ha bizlaltatik, mennyit a fejős tehén, mennyit a meddő, mennyit a fiatal állat, mely esztjei képzésére aránylag sok tápot igényel stb.

Azon takarmány mennyiséget, mely az állatnak csak életét képes fenntartani, fentartó, azt pedig, mely erőt, hust, zsírt, tejet nevel, termelő takarmánynak nevezték el.

Meghatározatott, hogy például a ló fentartó takarmánya élő súlyának minden mázsája után 2 fontot tesz, a szarvasmarhánál 1½ fontot.

A termelő takarmány azonban már jóval több, s a gyakorlati életben legalább a jó gazdánál csak is ennek tudására van szükség.

Ime így áll különböző állatoknál:

napi adag	szénaértékben.
ígás lovaknál 100 font élő súly	3½ font
jármas ökröknél „ „ „	3 „
fejős teheneknél „ „ „	3½ „
fiatal állatok tejjele táplálásánál a test-súly ½-részevel egyenlő súlyu tejet kell adni, elválasztás után pedig	4½ „
A betöltött 1-ső év után 100 font élő súlyra	4 „
Hízó marhánál „ „ „	5 „
Juhoknál „ „ „	2½ „
Szoptató anyáknál „ „ „	3 „
Juh-hizlalásnál „ „ „	4 „
Sértéseknél „ „ „	6 „

Nézzük már most az alkalmazást: ha például egy ökrünk 6 mázsát nyom, akkor annak napi takarmány adagjának 18 szénaértéknek kell lenni.

A különböző takarmányok táprértékének ismerete szükséges levén, értelmes gazdákra nézve im itt a kimutatás:

100 font legjobb szénoval egyenlő táprérték	font	font
30 buza szem	250 burgonya	
300 „ szalma	250 cukorrépa	
35 rozs szem	600 tök	
300 „ szalma	40 lensonkoly	
50 buza korpa	70 máksonkoly	
45 rozs „	45 repeze sonkoly	
40 árpa szem	50 maláta csira	
200 árpa szalma	70 vadgesztenye	
50 zabszem	75 makk	

200 „ szalma	90 fehér lóher szárítva
30 kukuricaszem	40 csillagfürt szem
35 búkköny szem	40 lóbab szem
150 „ szalma	40 lenese szem
400 luczerna zöld	35 borsó szem
100 „ szárítva	40 tatárka szem

E kimutatásban azonnal fel fog ötleni, hogy 300 font buza szalma egyenlő táprértékkel bír 100 font szénoval; tehát ebből az is következik, hogy szalmával is ki lehet tartani az állatot, mindössze is csak háromannyit kell neki adni, mint szénoát s ugyanazon táperőt fogja kapni.

Felvilágosításul meg kell jegyeznem, hogy igen is áll az, hogy abban a 300 font buzaszalmában benne van annyi táprérték, mint 100 font szénoában, csakhogy oly nagy tömegben van elosztva a harmadrésnyi táprérték, hogy a barom gyomra nem bír annyit venni és felemészteni belőle, hogy a szükséges táprértéket javára fordíthassa.

Hogy ha példának okáért egy nagy ökr napi adagja széna táprértékben 20 fontot tesz, e táprértéket 60 font buzaszalmából kellene kisajátítani, ennyit gyomra se felvenni, se megemészteni nem bír, se pedig azon kevés táprértékkel bíró eledelt enni hajlandó nem lesz, csak nyámogni fog rajta, s legfőlebb ehét veri, de — főleg a dolgozó barom — jóllakásig enni belőle nem fog.

Ha tehát a szénoát helyettesítjük, aránylag csak táprértékkel bíró takarmány neműeket ovatosan kisebb mértékben kell, s inkább többféléből összeállítani, és mindig vigyázni arra, hogy oly takarmánynemű legyen benne, mely lehető kis terime mellett nagy mennyiségű huskőpöz részeket tartalmaz, ilyen például a dara, a korpa, a repce-pogácsa,

Nézzük ismét a példát:

Van egy nyolcz mázsás ökrünk, ennek napi adagja 24 font szénoatáprérték, napi takarmányát következőleg állíthatjuk össze:

4 font jó széna	= 4 font szénaérték.
8 „ árpaszalma	= 4 „ „
40 „ répa	= 12 „ „
2 „ repce-pogácsa	= 4 „ „
együtt 24 font	szénaérték.

A czélszerű baromtáplálásnál a só is nevezetes tényező lévén, ide irom a különböző használatok egy évi só szükségletét:

lovaknál egy évre 5 — 8 font
ökröknél „ „ 12 — 20 „
juhoknál „ „ 1½ — 2 „

vagyis lehet adni a lovaknak hetenkint 1 — 2-szerre 3 — 5 latot, szarvasmarhának a takarmánnyal naponta 1 — 2 latot, juhoknak szintén hetenkint 1 — 1½ latot, sertéseknek hetenkint 1 latot.

— A **gyulafehérvár** piaci árai július 24-éről ausz. mérő Tisztabúza 6 ft 85 kr., elegybúza 5 ft 25 k. rozs 4 ft — kr. kukorica — ft — kr. Zab 1 ft 95 kr. pityóka 2 ft 25 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egyfont disznózsír 50 kr Egy kupa borsó 32 kr., lenese, 32 kr. paszuly, 14 kr. Egy mázsa kenyérliszt — frt kr. font marhahus 20. Egy mázsa széna 1 ft 10 Egy 61 tűzi fa kemény 9 fr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Július 24-án 9% Metalliques 6825 frt. 68.20 Kamat — —. 5% Nemzeti kölcsön 7280. — frt 1860. Kölcsön 102. Bankrészvény 977. — Hitelin-tézeti részvények 21550. London 22250 ft. st. 111.80 Ezüst 7750. Cs. kir. arany —. Napoleonor 890 Urbéri kötvények: Magyarországi 77 — Temesi 75. — Erdélyi 7475. Horvátországi 7750.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Pesten július 25. d. e. 10 ó. 40 p. Erkezett július 25. d. e. 11 ó. — p.

Tegnap minisztertanács tartott, s azután Kerkapoly Bécsbe utazott, részint a bank-alkudozásokat folytatni, részint az Escompte-bank létesítésén működni. Az új kölcsön felvételéről szóló hírek alaptalanok. A honvédelmi ministerium bizottságot küldött ki, mely önkéntes lakosság által történendő egészségügyi szervezetnek már béke idején megállapítása ügyében javaslatokat tegyen.

Vakanovics báni helytartó a horvát országgyűlés megnyitása ügyében Bécsbe hivatott. A báni állás betöltéséről szóló hírek alaptalanok.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Hivatalos.

Sz. 986. 1873.

(306)

(1—3)

Árverési hirdetmény.

Szamosujvár sz. kir. város közönsége a tulajdonához tartozó következő belső javak s javadalmakat, és pedig a fogadókat a bor, pálinka s egyéb szeszesitalok árulási jogával együtt, névszerint:

A piaci Nagyvendéglőt	4255	frt.
A hegy alatti fogadót	1940	"
A fácsbánye fogadót	1310	"
A hosszú fogadót	1000	"
A cserepes fogadót	850	"
A Karli fogadót	662	"
A Hurdukáta fogadót	925	"
A Nagyszerházat s serkorecsomát, ser-pálinka árulási joggal	2011	"
A felső hidvámot	370	"
Az alsó hidvámot	430	"
A mézszárszéki rétet	829	"
A felső malom melletti rétet	700	"
A sánczrétet	516	"
A Lunkai rétet	700	"
A Petrisi kaszállót	415	"
A Horgos nevű kaszállót	391	"
A városi Nagyvendéglő épülete alatt lévő I. számú áru boltot	285	"
A II-dik számú áruboltot	220	"
A III-dik számú áruboltot	450	"

December 31-dik napjáig számított három évi időtartamra **folyó évi Augustus-hava 25-dik s következő napjain** a város Tanácsházánál tartandó nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fogja adni.

Mindazok tehát, kik az árveréshez hozzászólni kívánnak, kötelesek a felkiáltási árnak 15%-át bánatpénzül készpénzben, vagy bérze érték szerinti közhiteles állampapírokban az árverés megkezdése előtt letenni.

A mások nevében árverezni kívánók tartoznak írásbeli meghatalmazványt beadni.

Azok, kik a városi pénztárnak az árverés idején haszonbéri összegekkel hátralékosok, valamint azok is, kik haszonbéri viszonyból eredt perben lennének a városi közönséggel, az árveréshez hozzá nem szólhatnak.

Zárt iratu ajánlatok (Offert) figyelembe nem vétetnek, s az árverező bizottság által el nem fogadtatnak.

A haszonbéri összeg készpénz, közhiteles állampapírok, vagy bárhol találatos ingatlan javak által biztosítható, s a följárandó biztosíték a szerződés aláírásától számított 14 nap alatt kijelölendő.

Ha valamely vállalkozni kívánó, ki bánatpénzt tett le, s a leveretés alkalmával a szerződést aláírni vonakodnék, vagy pedig, ha aláírta a szerződést, de az aláírástól számított 14 nap alatt a biztosítékot ki nem mutatná, — vagy végre, ha az elfogadott biztosítékra az elfogadástól értesítéstől számított 30 nap alatt a városi közönséget be nem tábláztatná, — kebeleztetné, — bánatpénzét elveszti, s az ő kárára s költségére új árverés fog tartatni.

A haszonbéri szerződések pontjai a Tanács irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szamosujvár sz. kir. város Tanácsa, 1873. Julius 14-kén.

460. — 1873.

(307)

(1—3)

Árlejtési hirdetmény.

A nagyméltósági m. kir. közmunka és közlekedési ministerium folyó évi július-hó 14-ről 11,315 szám alatt kelt rendeletével a héjjasfalva-csik-gyimesi államut 7¹/₂—28¹/₂ mfd. szakaszán Bethlenfalva és Máréfalva között szükségelt három darab új átereszt építését engedélyezvén, ezen munkálatok végrehajtásának biztosítására **jelen évi augusztus-hó 7-én d. e. 9 óráig kezdve** szabályszerű nyilvános árlejtés fog tartatni alólírt m. kir. mérnöki hivatal irodájában.

Az árlejtés tárgyát képező munkák, s az azokra engedélyezett összegek következők:

1) Bethlenfalván egy kőalapú, tölgyfa felszerkeztű átereszt építése	445	frt	87	kr.
2) Bethlenfalván felül, az ugynevezett határpatakon, egy kőhidfő, tölgyfa felszerkeztű hid építése	1064	frt	27	kr.
3) Máréfalván egy kőboltozatos átereszt építése	461	frt	72	kr.

Az itt elősorolt műtárgyak árlejtése tételenként elkülönítve fog megtartatni, s a legjutányosabb vállalkozónak átadatni.

Vállalkozni kívánók kéretnek 5% bánatpénzzel ellátva a fenn megjelölt helyen és időben megjelenni, hol addig is az árlejtési feltételek s az alapul szolgáló műveletek a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

Szabályszerűen készített és kellően felszerelt írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtatnak az árlejtés megkezdésére kitűzött határidő bekövetkezése előtt.

Sz. Udvarhelyt, 1873. július 22-kén.

A m. kir. mérnöki hivataltól.

Szám 73. 1873/2.

(298)

(2—2)

gondnoki.

Árverezési hirdetés.

A kolozsvári m. kir. tudomány-egyetem hátulsó udvarán egy téglá, kő- és faanyagból készült rozszant épület árverés útján eladandó lévén, ennek eszközölésére határnapul **folyó évi július 30-dika tűzetik ki.** Erről venni szándékozók azon figyelemzetéssel értesítetnek, hogy a vételár készpénzben lefizetendő, s a megvett épület, a meghatározott időre lebontandó, s anyagai s a bontás hulladékai onnan elszállítandók.

Az árverezési feltételek az egyetemi gondnoki irodában, a hirdetés tartama alatt bár mikor és az árverezés alkalmával a helyszínen megtekinthetők.

Kelt Kolozsvárt, 1873. július 8-kán.

LÁPOSSY MÁRTON, m. k. egyet. gondnok.

Stein János kereskedésében

Kolozsvárt **kaphatók:**

Huszonöt év után.

Tóth Kálmán válogatott költeményei. 2 kötet. Pompás diszkötésben. Ára 3 frt 20 kr.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott pályaműve.

Irta Névy László. Ára 1 frt.

BESZÉLYEK,

német, francia és angol eredeti után fordították többen. Ára 1 frt.

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította Petőfi Sándor.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

Kötve 2 frt 20 kr.

Egy kép a forradalomból.

Elbeszélés. Irta Bolgár Kálmán. Ára 1 frt.

Egy tör története.

Regény. Oettinger után fordította Balázs Frigyes.

Ára 1 frt 20 kr.

Az arany ember.

Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór. Ára 5 frt.

A törvényszéki orvostudomány gyakorlati kézikönyve,

különös tekintettel a legújabb szabályrendeletekre,

orvosok, jogtudók és tanulók számára.

Irta dr. GROSZ LAJOS,

az országos közegészségi tanács rendes tagja és jegyzője; m. k. államvasúti igazgató főorvos; egyetemi m. tanár; a budapesti kir. orvos-egylet, a m. k. természettud. társulat, a bécsi cs. kir. állat-növénytan, az alsórajnai természet-orvostani, a német törvényszéki lélektani tudományos egylet tagja.

Ára 3 frt 60 kr.

Szabályrendelet

az 1871. évi XVIII. t. cz. 74 és 75 §§. értelmében

a közjegyzői hivatal

ellátására előírt képesség beigazolása végett megkívántató szigorlat tárgyai és megtartási módja iránt. (Lenyomat a „Budapesti Közlönyből.”)

Ára 10 kr. Postán küldve 12 kr.

A bécsi világtárlat látása mesés meglepetést nyújt. A jelenkor ez egyetlen nagyszerűségének

(292)

(10—*)

Erdélyben a legnagyobb úti-kellék gyári raktár Csapó Sándornál Kolozsvártt. u. m.

500 darab úti faláda osztályzattal és a nélkül	4 frt. 80—20 frtig.
1000 darab útibőrönd	2 frt 80 krtól, 40 forintig.
500 „ kézi táska	80 krtól, 5 frtig.
300 „ úti táska	1 frt 50 krtól, 10 frtig.
60 „ felszerelt úti készlet	5 frtől, 40 frtig.
500 „ szivar- és pénztárca, zsebbevaló és oldalt függő	30 krtól, 5 frtig.
300 „ zsebbeli gyufatartó	10 krtól, 2 frtig.
5000 „ zsebkés	20 krtól, 8 frtig.
3000 „ sétatárcza	30 krtól, 10 frtig.
500 „ eső- és napernyő	1 frt 10 krtól, 15 frtig.

50 darab gummi-köpeny	10 frtől, 24 frtig.
500 „ szürke szemüveg és czvikker	1 frtől, 2 frt 50 krig.
5000 „ fog- és körömkefe	10 krtól, 3 frtig.
2000 „ ruha- és hajkefe	50 krtól, 3 frtig.
5000 „ mindentéle fésű	10 krtól, 1 frtig.
2000 „ fürdő és közöns. viselő kalap	60 krtól, 4 frtig.
200 „ oldaltáscza, nők- és férfiak számára	2 frtől, 10 frtig.
100 „ biztonsági úti tárcza	1 frt 50 krtól, 5 frtig.
100 „ Revolver	8 frtől, 30 frtig.

Legdúsabb választék mindenféle közönséges legfinomabb illatszerekből, szappanyokból, hajkenőcsökből, fogporokból és pépekből.

5000 pár férfi, női- és gyermek cipők.

látogatására Kolozsvárról Bécsbe és vissza

minden szombat és szerda napján a reggeli vonattal és 30 napra érvényes jegyet válthatni